

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI ZESPOŁU SZKÓŁ W MELGWIE

I. UWAGI WSTĘPNE

Profilaktyka jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Jej celem jest ochrona człowieka, ucznia, wychowanka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju. Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania (10-18 lat). Jest to faza rozwoju stanowiąca pomost pomiędzy dzieciństwem a dorosłością, w czasie, której dokonuje się wiele intensywnych, jakościowych zmian w osobowości człowieka. Zmiany te prowokowane intensywnym rozwojem biologicznym, mają swój wyraz w emocjonalności i duchowości, od dążenia do większej samodzielności aż po określenie własnej tożsamości. Jest to czas w rozwoju młodego człowieka podatny na zakłócenia i podejmowanie ryzykownych zachowań. Profilaktyka podejmowana przez szkołę ma za zadanie ochronę młodzieży przed tymi zachowaniami.

- Szkoła jest miejscem profilaktyki pierwszorzędowej, skierowanej do grupy niskiego ryzyka.
- Profilaktyka pierwszorzędowa polega na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z wymogami życia. Jej celem jest opóźnienie inicjacji lub zachęcanie do abstynencji.
- Program profilaktyki szkolnej obejmuje działania podejmowane w trakcie realizacji programów nauczania i Programu Wychowawczego gimnazjum.

II. STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

RADA PEDAGOGICZNA:

- Określa zadania w zakresie profilaktyki.
- Określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych.
- Dokonuje analizy działalności profilaktycznej na podsumowujących posiedzeniach rady pedagogicznej w m-c czerwcu.

NAUCZYCIELE:

- Realizują zadania SPP w zakresie swojego przedmiotu oraz współpracują z wychowawcami klas w realizacji tych zadań.
- Wykonują zalecenia zawarte w opiniach wydanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną i inne placówki specjalistyczne.
- Współpracują z instytucjami wspierającymi wychowanie i profilaktykę, z pedagogiem szkolnym i dyrekcją szkoły.

- Bieżąca wymiana informacji.
- Konsekwencja w działaniu wśród wszystkich nauczycieli i pracowników szkoły.

WYCHOWAWCY KLAS:

- Integrują zespół klasowy ze szczególnym zwróceniem uwagi na uczniów klas pierwszych.
- Realizują programy profilaktyczne bądź elementy tych programów zaakceptowane przez Radę Pedagogiczną i dyrekcję szkoły.
- Biorą udział w szkoleniach na temat profilaktyki ; mają możliwość samodzielnego opracowywania programów profilaktycznych.
- Dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji uczniów w klasie.
- Wyposażają uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
- Realizują zadania zawarte w SPP we współpracy z rodzicami uczniów.
- Prowadzą „Wywiadówki Profilaktyczne” w ramach pedagogizacji rodziców.

WICEDYREKTOR SZKOŁY:

- Monitoruje pracę wychowawców klas i pedagoga w zakresie profilaktyki.
- Diagnostuje wspólnie z pedagogiem oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki.
- Inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w SPP.

PEDAGOG SZKOLNY:

- Rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje przyczyny niepowodzeń szkolnych.
- Określa formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli.
- Podejmuje działania profilaktyczno-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktycznego i Wychowawczego w stosunku do uczniów, z udziałem rodziców i nauczycieli.
- Wspiera działania opiekuńczo-wychowawcze, wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktycznego.
- Prowadzi współpracę z instytucjami wspierającymi realizację zadań profilaktycznych.
- Jest głównym koordynatorem wszystkich działań w zakresie realizacji Szkolnego Programu Profilaktycznego.
- Prowadzi punkt konsultacyjny dla wszystkich podmiotów realizujących Szkolny Program Profilaktyczny.

RODZICE:

- Korzystają z pomocy i wsparcia ze strony pedagoga, wychowawców, nauczycieli, dyrekcji szkoły i szkolnej służby zdrowia w zakresie profilaktyki.
- Uczestniczą w realizacji zadań profilaktyki szkolnej.

III. ZASADY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Zasady Szkolnego Programu Profilaktycznego zostały sformułowane na podstawie projektu „Standardów realizacji pierwszorzędowych programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach oświatowych” autorstwa Krzysztofa A. Wojcieszka i Joanny Szymańskiej. W naszej szkole należą do nich:

Bezpieczeństwo uczniów:

- Respektowanie podmiotowości uczniów.
- Poszanowanie ich godności i indywidualności.
- Ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji.

- Uwzględnianie wieku uczniów.
- Uwzględnienie systemu wartości i stopnia wrażliwości uczniów.
- Nienaruszanie w stosowanych technikach terapeutycznych mechanizmów obronnych osobowości uczniów.
- Zatrudnienie w razie potrzeby realizatorów działań profilaktycznych fachowe przygotowanie (pedagogiczne).

Adekwatność oddziaływań:

Działania profilaktyczne będą maksymalnie dostosowane do potrzeb i problemów uczniów oraz będą mieć konkretnych adresatów.

Skuteczność:

- Działania powinny być zgodne z aktualnym stanem wiedzy z dziedziny, której dotyczą.
- Działania powinny wykorzystywać wiedzę dotyczącą sprawdzonych strategii i metod działania.
- Podejmowane działania powinny uwzględniać wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej.

Rzetelność:

- Informacje powinny być rzetelne i dostosowane do rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów, do ich możliwości percepcyjnych.
- Informacje przekazywane uczniom powinny uwzględniać poziom posiadanej wiedzy. Nie powinny wykroczać poza poziom posiadanej wiedzy, aby nie podsuwały pomysłów na niepożądane zachowania.
- Informacje powinny być rzeczowe, odwołujące się do emocji uczniów, tak aby nie odrzucały zachowań obronnych i nie pobudzały ciekawości.
- Informacje dotyczące zagrożeń nie powinny być zbyt szczegółowe, aby nie stanowiły instruktażu nieprawidłowych zachowań.

Głębokość i czas trwania:

- Szkolny Program Profilaktyczny oparty jest o koncepcję czynników ryzyka i czynników chroniących.
- Działania profilaktyczne zintegrowane są z Programem Wychowawczym Szkoły i Klasowymi Programami Wychowawczymi.
- Czas trwania oddziaływań i ich intensywność zależne są od zdiagnozowanych zagrożeń w naszej szkole.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA

Diagnoza dotyczy wstępnego rozpoznania problemów:

- Szkoły.
- Uczniów.
- Rodziców.
- Środowiska lokalnego.

Narzędziami diagnozy w szkole były:

- Obserwacja.
- Wywiad z rodzicami, wychowawcami i nauczycielami.
- Analiza relacji interpersonalnych w klasach za pomocą ankiet socjometrycznych.
- Analiza dokumentów.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że problemami wychowawczymi w szkole, które zaliczamy do **CZYNNIKÓW RYZYKA** są:

- wagary, spóźnienia i kłamstwa
- agresja w stosunku do uczniów i nauczycieli
- palenie papierosów, spożywanie alkoholu
- uzależnienie od komputera
- używanie wulgaryzmów, brak kultury osobistej
- demolowanie pomieszczeń i sprzętu w szkole

- brak zainteresowania nauką
- higiena osobista

Działania profilaktyczne:

- opieka nad zagrożonymi niedostosowaniem społecznym i demoralizacją
- uświadamianie młodzieży szkodliwości palenia tytoniu i spożywania alkoholu
- agresja i przemoc
- bezpieczeństwo uczniów w szkole i poza szkołą
- wagary i spóźnienia na lekcje
- łamanie przepisów wewnętrznych dotyczących bezpiecznego pobytu ucznia w szkole
- propagowanie hasła „Z higieną na ty”
- uzależnienie od komputera – jak umiejętnie korzystać z komputera – pogadanki, ankiety
- rozwijanie i pogłębianie współpracy z rodzicami w zakresie działań profilaktycznych
- ciągła praca nad zdyscyplinowaniem uczniów na lekcjach
- pomoc wychowawcom, uczniom i rodzicom w zorganizowaniu kontaktów ze specjalistami

Przyczyną zachowań ryzykownych są:

- duże bezrobocie wśród rodziców;
- patologia rodzin związana z alkoholizmem;
- niski poziom zabezpieczenia osobistych potrzeb materialnych, przy widocznych dysproporcjach wśród rówieśników;
- niskie zainteresowanie (części) członków społeczności swoimi dziećmi po zakończeniu nauki w szkole;
- brak motywacji do nauki.

CZYNNIKI CHRONIĄCE:

- Silna więź emocjonalna ucznia z rodziną.
- Zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, budzenie ciekawości poznawczej.
- Regularne praktyki religijne – odwoływanie się do sfery duchowej uczniów, do rozwoju moralnego, wartościowania myśli i zachowań.
- Respektowanie norm i wartości społecznych – ukazywanie młodzieży jasnych zasad zachowania i konsekwentnego wychowania.
- Działalność uczniów w szkolnych kołach zainteresowań oraz w różnych organizacjach poza szkolnych.

V. FORMY I STRATEGIE PROFILAKTYKI

Program zawiera formy profilaktyki:

< **profilaktykę pierwszorzędową** – skierowaną do całej zbiorowości uczniowskiej i ich rodziców;

< **profilaktykę drugorzędową** – obejmującą uczniów już zdiagnozowanych, prowadzoną przez pedagoga szk. lub specjalistów w formie zajęć socjoterapeutycznych.

W działalności profilaktycznej szkoły realizujemy:

- < strategię edukacyjną;
- < strategię alternatywną;
- < strategię informacyjną połączoną z edukacją;
- < strategię interwencyjną w szczególnych indywidualnych przypadkach.

IV. CELE OGÓLNE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Ochrona uczniów przed zagrożeniami uzależnień.
2. Reagowanie na pojawiające się zagrożenia.

3. Promocja zdrowego stylu życia.
4. Kształtowanie ważnych psychologicznych i społecznych umiejętności.

VII. CELE SZCZEGÓŁOWE PROFILAKTYKI SZKOLNEJ

1. Dostarczanie uczniom i rodzicom adekwatnych informacji na temat skutków ryzykownych zachowań i umożliwienie racjonalnego wyboru własnych postępowań.
2. Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
3. Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
4. Reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób zachowań ryzykownych, informowanie o tym wychowawców, rodziców, a w razie potrzeby odwoływanie się do specjalistycznej pomocy – ciągła praca nad zdyscyplinowaniem uczniów na lekcjach.
5. Pomoc wychowawcom, uczniom i rodzicom w organizowaniu kontaktów ze specjalistami.
6. Ścisła współpraca z rodzicami w celu likwidacji zachowań ryzykownych.
7. Uświadamianie uczniom do czego służy komputer – zapobieganie uzależnień od komputera.

VIII. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE

Lp.	Czynniki ryzyka	Czynniki chroniące strategie działania
I.	Wagary, spóźnienia i kłamstwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stały kontakt n-li z rodzicami. 2. Przepływ informacji w zespole nauczycieli uczących. 3. Pomoc uczniom w nauce (konsultacje, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze). 4. Chwalenie uczniów za drobne osiągnięcia. 5. Zapewnienie uczniom udziału w zajęciach pozalekcyjnych (koła zainteresowań). 6. Poszerzanie oferty spędzania wolnego czasu. 7. Wykorzystywać elementy motywacji w systemie oceniania. 8. Zapoznać uczniów i rodziców z treściami Statutu Szkoły dotyczącymi praw i obowiązków ucznia, zasad usprawiedliwiania nieobecności oraz systemem kar i nagród. 9. Monitowanie absencji uczniów w szkole. 10. Wpływ absencji na wyniki w nauce egzaminu gimnazjalnego, drugoroczność, ocenę z zachowania.
II.	Agresja w stosunku do uczniów i nauczycieli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznanie przez uczniów metod radzenia sobie z agresją. 2. Ćwiczenia rozładowujące stres jako zajęcia obowiązkowe na początku roku szk. 3. Kontakt n-li, wychowawców z domem rodzinnym i policją. 4. Uczenie asertywności. 5. Praca nad szacunkiem wobec siebie i innych 6. Postawa nauczyciela – szacunek wobec ucznia; nauczyciel – wzorem. 7. Opracowanie klasowych kontraktów lub innych form umowy, dotyczących eliminacji zachowań agresywnych. 8. Organizowanie zajęć socjoterapeutycznych dla uczniów z zaburzonym zachowaniem.

III.	Palenie papierosów, picie alkoholu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gromadzenie materiałów, nowoczesnych środków dydaktycznych nt. profilaktyki uzależnień. 2. Prowadzenie programów profilaktycznych lub ich elementów o tematyce antynikotynowej i antyalkoholowej. 3. Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z profilaktyki antynikotynowej oraz zajęć z zakresu przeciwdziałania picia alkoholu. 4. Wzmocnienie kontroli w miejscach, w których uczniowie palą papierosy. 5. Zabezpieczać szkołę przed wnoszeniem alkoholu na imprezy szkolne. 6. Pozyskanie do współpracy w walce z nałogiem: rodziców, policję i inne instytucje.
IV.	Uzależnienie od komputera.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z rodzicami w celu zapobiegania uzależnieniom młodzieży. 2. Uczestniczenie młodzieży w zajęciach bibliotecznych pt. „Uzależnienia od komputera” 3. Realizacja programów profilaktycznych lub ich elementów. 4. Współpraca z ośrodkiem zdrowia w celu poszerzenia wiedzy na temat szkodliwości długiego korzystania z komputera jak i wpływu gier na psychikę młodzieży.
V.	Używanie wulgaryzmów. Brak kultury osobistej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie badań socjometrycznych w klasach I 2. Przeprowadzenie obowiązkowych zajęć wychowawczych integrujących zespoły klasowe. 3. Przeprowadzenie zajęć wychowawczych nt. kształtowania prawidłowych postaw wobec poszanowania mienia własnego i innych. 4. Zajęcia warsztatowe z komunikacji interpersonalnej.
VI.	Demolowanie pomieszczeń i sprzętu szkolnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postawy poszanowania prawa, przestrzeganie norm- przez pogadanki, zajęcia warsztatowe, konkursy, wybór ekspertów prawa szkolnego wśród członków SU. 2. Egzekwowanie norm postępowania wobec osób niszczących sprzęt w szkole. 3. Realizacja przedsięwzięcia „Znam prawo szkolne i je przestrzegam”- pogadanki, dyskusje. 4. Informowanie rodziców o przejawach demolowania mienia szkoły. Ponoszenie kosztów naprawy zniszczonego sprzętu.
VII.	Brak zainteresowania nauką	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizowanie uczniów do nauki przez stosowanie aktywnych metod pracy. 2. Organizacja cyklu zajęć wzmacniających samoocenę. 3. Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych. 4. Wzbogacanie i urozmaicanie form zajęć w świetlicy szkolnej. 5. Indywidualizacja procesu nauczania i oceniania w stosunku do wybranych uczniów. 6. Wzmacnianie motywacji w systemie oceniania.

		<p>7. Wyposażenie rodziców w wiedzę nt. przyczyn niepowodzeń dydaktycznych oraz sposobów pracy z uczniem w domu.</p> <p>8. Konsekwentne przestrzeganie zaleceń PPP.</p> <p>9. Zajęcia warsztatowe „Jak się uczyć?”</p> <p>10. Organizowanie konkursów szkolnych - przedmiotowych jak i różnych.</p>
VIII.	<p>Nagminne łamanie regulaminu szkoły (ubiór, ostry makijaż, malowanie paznokci, opuszczanie terenu szkoły). Brak worka i obuwia zastępczego.</p>	<p>1. Zapoznanie rodziców i uczniów z treściami WSO dotyczącymi oceny z zachowania.</p> <p>2. Monitorowanie stroju i wyglądu uczniów w szkole.</p> <p>3. Wpływ wyglądu ucznia na ocenę z zachowania.</p>
IX.	<p>. Higiena osobista</p>	<p>1. Gromadzenie materiałów nowoczesnych środków dydaktycznych na temat higieny osobistej.</p> <p>2. Przeprowadzenie zajęć profilaktycznych lub ich elementów na temat higieny osobistej</p>

IX. SPODZIEWANE EFEKTY:

W wyniku zastosowania Szkolnego Programu Profilaktyki **uczniowie:**

- < posiadają wiedzę na temat profilaktyki uzależnień;
- < zdobędą istotne umiejętności psychologiczne i społeczne, jak: skuteczne odmawianie, asertywność, umiejętności komunikacyjne, empatię;
- < uporządkują własny świat wartości;
- < utrwalą postawę odrzucającą nałogi oraz przemoc i agresję.

Rodzice:

- < usystematyzują swoją wiedzę na temat uzależnień i ich skutków; mechanizmów agresji i przemocy;
- < podwyższą swoje kompetencje wychowawcze oraz profilaktyczne;
- < zacieśnią współpracę nauczycieli, rodziców i środowiska lokalnego we wspólnych działaniach profilaktycznych.

NAUCZYCIELE:

- < będą doskonalili swoje umiejętności w prowadzeniu pracy profilaktycznej.

X. UWAGI KOŃCOWE:

Program będzie ulegał modyfikacji. Uczestnicy SPP będą mogli wprowadzać do niego sprawdzone metody pracy i własne programy zaopiniowane przez

Specjalistę lub nauczyciela tego samego przedmiotu.

Wychowawcy na każdy rok szkolny opracują Klasowe Programy Wychowawcze z uwzględnieniem zagadnień Szkolnego Programu

Profilaktycznego biorąc pod uwagę specyfikę klasy, planowane metody i formy w SPP, imprezy profilaktyczne, realizację programów profilaktycznych lub ich elementów.

Na koniec roku szkolnego przedstawia sprawozdanie z realizacji klasowego programu wychowawczego z uwzględnieniem działań profilaktycznych.

XI. EWALUACJA :

1. Program będzie poddawany ewaluacji na zakończenie roku szkolnego, sprawozdania wychowawców o realizacji SPP.
2. Sprawdzenie wartości i efektów, jakie przyniósł program poprzez ankiety zebrane wśród uczniów.

Ankiety:

- I. Pytania zamknięte dotyczące konkretnych zjawisk i zagrożeń.
 - II. Pytania mające charakter opisowy, dotyczące korzyści lub ich braku z programów lub działań profilaktycznych.
3. Hospitacje prowadzone przez dyrekcję szkoły.
 4. Analiza dokumentów.
 5. Wnioski z realizacji i ich realizacja w dalszej pracy szkoły.

XII. LITERATURA:

1. B. Gwizdek, E. Sołtys: Gimnazjalny projekt profilaktyczno -wychowawczy.
2. Barbara i Grzegorz Paziowie: Szkoła, która chroni. Szkolny program profilaktyczny.
3. M. Simm, E. Węgrzyn – Jonek: Budowanie szkolnego programu profilaktyki.
4. Szymańska Joanna: Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalne psychoprofilaktyki.